

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

VÅR REFERANSE
13/12330

DERES REFERANSE

DATO
16.12.2020

Motsyklisk kapitalbuffer fjerde kvartal 2020

Finanstilsynet viser til Norges Banks brev av 16. desember 2020 til Finansdepartementet med råd om motsyklisk kapitalbuffer fjerde kvartal 2020.

Finanstilsynets vurderinger av finansiell stabilitet og situasjonen i bankene er omtalt i Finansielt utsyn desember 2020. Det vises også til nærmere omtale av utviklingen i bankene i Finanstilsynets Resultatrapport for finansforetak 1.-3. kvartal 2020 og Boliglånsundersøkelsen 2020 (begge publisert i november), samt Rapport om soliditet og likviditet i banker 3. kvartal 2020 (publisert 16. desember).

Aktiviteten i norsk økonomi har tatt seg opp de siste månedene, etter kraftig fall i mars og april. Nivået er likevel fortsatt lavere enn før krisen. Positive nyheter om vaksiner og utsiktene til at vaksiner er nært forestående, gir håp om at smitteverntiltak etter hvert kan trappes ned og at den økonomiske aktiviteten dermed tar seg opp. Det vil likevel trolig ta tid før aktiviteten er tilbake på et normalnivå, og usikkerheten er fortsatt stor. Utviklingen vil blant annet avhenge av smittesituasjonen og smitteverntiltakene, samt eventuelle varige endringer i adferd og produksjonsmønstre som følge av pandemien.

Boligprisene var høye ved inngangen til koronakrisen, og rentenedsettelsen i vår har stimulert etterspørselen i boligmarkedet. Boligprisene har tatt seg markert opp gjennom sommeren og høsten, og omsetningen har vært høy. Tolvmånedersveksten i boligprisene var ved utgangen av november 7,8 prosent.

Prisene på næringseiendom har økt mye over mange år, og næringseiendomsmarkedet er utsatt ved fall i leiepriser eller økt arealledighet.

Begrunnelsen for å sette ned kravet til motsyklisk kapitalbuffer i mars var å redusere risikoen for at en strammere utlånspraksis skulle forsterke det økonomiske tilbakeslaget. Etter Finanstilsynets vurdering er det ikke tegn til at det økonomiske tilbakeslaget er forsterket som følge av manglende finansieringsmuligheter eller en uheldig innstramming i bankenes kredittgivning. Kredittverdige kunder har fortsatt god tilgang på kreditt.

Kredittveksten til husholdningene har økt igjen siden i sommer. I oktober var tolv månedersveksten i husholdningenes gjeld 4,8 prosent, som er høyere enn forventet inntektsvekst i 2020. Gjeldsbelastningen i norske husholdninger øker dermed fra et allerede høyt nivå, både historisk og sammenlignet med andre land. Finanstilsynets boliglånsundersøkelse viser at andelen nye lån til låntakere med høy samlet gjeldsgrad fortsetter å stige. Mange husholdninger er sårbare ved inntektsfall, økt rentenivå og prisfall på boliger.

Bankenes inntjening har falt noe som følge av koronapandemien, men er fortsatt god. Rentefallet har bidratt til lavere innskuddsmargin, og utlånstapene har økt, men økningen er så langt moderat. Bankene skal foreta tapsavsetninger for forventede framtidige utlånstap. Det er i 1.-3. kvartal i år foretatt betydelige tapsavsetninger på utlån til oljerelatert virksomhet og på forbrukslån, men for øvrige engasjementer reflekterer bankenes tapsavsetninger forventninger om moderate tap framover. Selv om den økonomiske aktiviteten i det siste har tatt seg opp, er krisens dybde og varighet fortsatt usikker. Det må tas høyde for en utvikling der mange husholdninger og bedrifter ikke vil ha tilstrekkelige inntekter til å betjene lånene og panteverdier faller. Bankenes utlånstap kan da bli vesentlig høyere enn det som er regnskapsført så langt i år.

For å unngå at det økonomiske tilbakeslaget skal bli forsterket av manglende finansieringsmuligheter, er det viktig at bankene har nok egenkapital til å bære store utlånstap og samtidig yte nye lån til kredittverdige bedrifter og husholdninger.

Bankenes regulatoriske kapitaldekning er høy og har økt det siste året. En vesentlig del av denne økningen skyldes imidlertid regelverksendringer som ikke medfører en reell bedring i bankenes soliditet. Sammen med nedsettelsen av kravet til motsyklisk kapitalbuffer fra 2,5 prosent til 1 prosent i mars, har dette bidratt til at norske banker under ett har en kapitaldekning vesentlig over kapitalkravene. Alle de største bankene vil ha en god margin til kapitalkravet og anbefalt kapitalkravsmargin også etter innføringen av økt systemrisikobuffer ved årsskiftet.

Lavere kapitalkrav kan bidra til å øke bankenes utlånsvilje, men dersom lavere kapitalkrav bidrar til utbytter og annen utdeling av egenkapital, svekkes bankenes risikobærende evne og dermed evnen til å yte nye lån. I lys av den store usikkerheten og de betydelige utlånstapene som kan komme, er det derfor avgjørende at bankene beholder egenkapital og at eventuell utdeling i form av utbytter mv. er svært restriktiv, basert på forsiktige forutsetninger om framtidige tap og kapitalbehov. Bankenes overskuddsdisponering bør følge anbefalingene fra Det europeiske systemrisikorådet (ESRB) og Den europeiske banktilsynsmyndigheten (EBA).

Utviklingen i låne- og kredittmarkedene kan tilsi at kravet til motsyklisk kapitalbuffer økes. Som nevnt, er imidlertid krisens videre forløp fortsatt usikker, og det vil være utdelingsrestriksjoner som nå avgjør bankenes soliditet. Dersom bankene framover skulle få så store tap at de må tære på egenkapitalen, vil det ikke være hensiktsmessig å øke kapitalkravene før bankene er i stand til å øke kapitalen uten uheldig innstramning i kredittpraksis. Dersom økonomien gradvis normaliseres og bankenes tap blir moderate, bør kapitalkravene etter hvert settes opp for å unngå at norske banker er svakere kapitalisert etter krisen enn før krisen inntraff. Ved neste vurdering av motsyklisk kapitalbuffer i mars 2021 vil usikkerheten knyttet til koronapandemien kunne være redusert.

Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet har besluttet å gi Finansdepartementet råd om å holde motsyklisk kapitalbuffer uendret på 1 prosent. I lys av den usikre økonomiske situasjonen mener Finanstilsynet det ikke nå er nødvendig å øke kravet til motsyklisk kapitalbuffer og kan på det grunnlag slutte seg til Norges Banks råd.

For Finanstilsynet

Morten Baltzersen
finansstilsynsdirektør

Per Mathis Kongsrud
direktør for digitalisering og analyse

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til: Norges Bank